

KARANCSALJA

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

2017. november

Völgyzugoly Műhely Kft.

TARTALOM

1. BEVEZETŐ	4
2. KARANCSALJA BEMUTATÁSA	6
3. ÖRÖKSÉGÜNK	8
4. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA	10
 Hagyományos beépítésű területek	11
 Újabb lakóterületek	12
 Átalakuló területek	13
 Intézményi területek	14
 Gazdasági területek	15
 Egyéb, beépítésre nem szánt területek	16
5. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK - ÁLTALÁNOS ELVEK	17
Telepítés	18
Kerítések	19
Kertek	21
Utcák, terek	23
6. RÉSZLETES ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK	27
 Hagyományos beépítésű területek	27
 Újabb lakóterületek	33
 Átalakuló területek	33
 Intézményi területek	37
 Gazdasági területek	39
 Egyéb, beépítésre nem szánt területek	40
7. MAI JÓ PÉLDÁK BEMUTATÁSA	41
8. KÉPJEGYZÉK	46

I. BEVEZETŐ

Mi az, amitől hívogató egy település?

Miben rejlik a kellemes lakókörnyezet titka?

Mitől vonzó egy utca, míg a másik nem?

Mikor mondjuk egy házról, hogy szép?

Mindennapi életünk döntően épített környezetben zajlik, tehát életünk meghatározó eleme mindaz, amit elődeink, s mi magunk alkottunk.

Egy település épületeinek külső megjelenése, az utcák, terek kialakítása, állapota valójában nemcsak az adott ingatlan tulajdonosának, kezelőjének ügye. Mindannyiunknak, akik látjuk, használjuk, tud természetes lenni, örömet, de bosszúságot is tud okozni. Hasonlóan viszonyulunk egy-egy épület, járda építéséhez, felújításához, bontásához, növényzet megszüntetéséhez, ültetéséhez.

A település arculatához, településképebe illeszkedő új épületek megjelenése a lakosoknak és Karancsaljának is egyaránt érdeke, hiszen az itt élők magukénak érzik a települést. A rendezett, szép lakókörnyezet amellet, hogy a települési identitástudatot, a közösség aktivitását, összetartását erősíti, az ingatlanok értékét is növeli.

De kinek mit jelent a szép? A ház és környezete valójában önkifejezési forma, hiszen némiképp kifejezi a tulajdonosok személyiségét. Karancsalja épített öröksége sajátos, az egyedi településkarakter erőteljes meghatározó eleme a változatos építészeti kialakítás, mégis egységes az arculata. Ezen adottságok megőrzése fontos cél.

Az egyedi településkarakter, a megőrzött történetiség egyre inkább felértékelődő adottsága a településeknek. Az egyedi, kellemes arculat kedvezően befolyásolja a település és térségének megítélését, közvetve erősíti annak gazdasági pozícióit, javítja a lakosság életminőségét.

Karancsalja fekvésénél, építészeti örökségénél fogva jellegzetes nógrádi település. Az egyediség érdekében apró környezeti változásokat kell tenni, hogy a helyi lakosoknak és az ide látogatóknak egyaránt kialakulhasson, megerősödhessen a „Karancsalja -érzetük”.

A történetileg kialakult települési környezet bemutatásával kívánunk rámutatni a legjelentősebb illeszkedési pontokra, kritériumokra.

Az Arculati kézikönyv ismertető, támogató dokumentuma kíván lenni az építetőknek, tervezőknek, a település irányítóinak, mindenkinek, aki az épített környezet fejlesztése kapcsán kezébe veszi. Célja a figyelem felhívása mindazon értékekre, melyre a település lakói büszkék lehetnek, illetve minta lehet a jövő létesítményei, a meglévők tervezett átalakításai esetében.

2. KARANCSALJA BEMUTATÁSA

A falu

Karancsalját Nógrád megye északi részén, az egykori Palócföld szívében találjuk. A Karancs hegység északi vonulatai között, annak kiszélesedő völgyében fekszik. Északon Karancsberény, nyugaton Karancslapujtó, keleten Salgótarján, délen Etes községekkel határos. Északkeleten a Karancs hegység tetején húzódó határa egyben az ország határa is. Karancsalja minden bizonnyal már a honfoglalás korától lakott település lehetett, hiszen területe - a völgy északi oldala - kissé kiemelkedik a környezetéből, így alkalmas helyet tudott biztosítani a letelepedéshez. A Karancs vidék településeihez hasonlóan, története kezdetén Karancsalja is jellegzetes útifalu volt, az Alföldet a Felvidékkel összekötő út mentén települt. A XIX. század közepéig fontos útvonala volt ez a megyének, sőt az országnak is. Az itt zajló forgalom jelentős gazdasági erővel bírt. Annak ellenére, hogy földrajzi adottságai kedvezőek voltak, Karancsalja nem lett nagy lélekszámú település, bár a XIX. század második felében, a bányászat megjelenésével és gyors fejlődésével együtt a falu is növekedésnek indult. Karancsalját ma több mint 1500-an lakják.

2. KARANCSALJA BEMUTATÁSA

Táj és természeti környezet

A Karancsalját övező táj igen változatos képet mutat. A Karancs sűrű erdővel fedett, 729 méter magas főcsúcsa, a „Palóc- Olympos” árnyékából induló szűk völgy északnyugati irányban egyre szélesedik, a völgyet övező hegyek előbb dombbá szelődülnek, majd a falu határán túl belesimulnak a Dobroda völgyének síkságába. A dombokat kisebb, a Dobroda felé siető patakok vágta völgyek tagolják.

3. ÖRÖKSÉGÜNK

Karancsalja nagy múltra tekint vissza. A falu legidősebb, legkorábban beépült része a patakpart menti területen és a templomdombot megkerülő utcában alakult ki. Ez a mai főutca - Rákóczi út - középső szakasza, a temető és a Zrínyi utca között, illetve az Ady Endre út. A hagyományos utcaképet a palóc falvakra jellemző földszintes, az utcára két ablakkal tekintő, oromfalas, tornácos házak alkották.

A ma is látható településkép az 1950-es évek időszakában kezdett kialakulni, az akkor kialakított utcák teljes kiépülése főként az 1960-80-as évekre esett. A hagyományos épületek helyén ekkor jelentek meg a két traktusos földszintes, majd a kétszintes családi házak.

1750 körül

1850 körül

1900 körül

Karancsalja egyetlen korábbi korból megmaradt épülete a katolikus templom, mely a falu feletti dombot koronázza. A mai templom elődje a XVIII. század első negyedében épült. Ezt a - ma kápolnaként emlegetett - templomot építették át megnagyobbítva és toronnyal a XIX. század második felében. Figyelemre méltó, hogy ma is úgy emlékeznek erre az építésre, mint nagy adakozásra, összefogásra. Mindez alapja lehet a helyi identitás erősödésének. A templomnak a településképben és a község szellemi-kulturális életében elfoglalt szerepe, valamint az épületben megtestesülő építészettörténeti és művészettörténeti értéke alapján helyi védelem alá helyezése javasolt.

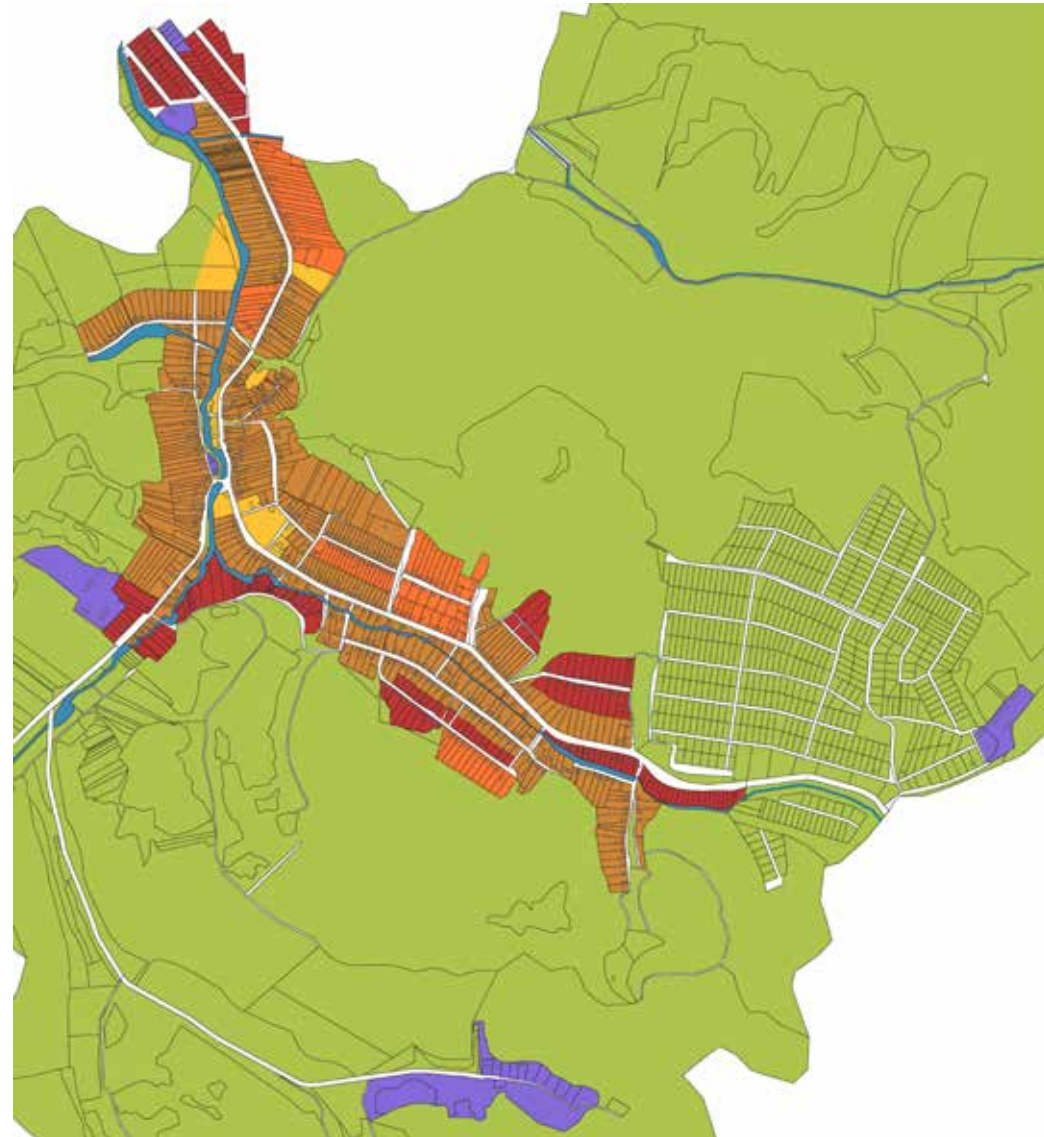
4. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA

Karancsalján településképi szempontból hat eltérő karakterű terület különböztethető meg.

A falu belterületén lakóházak és intézményi épületek, illetve a közösségi funkciókat ellátó épületek állnak. A **hagyományos beépítésű területek** uralják a településképet, de új építésű lakóházak nagyobb egybefüggő területei is megtalálhatóak. Az **átalakuló területeken** a hagyományos és az újabb építésű lakóházak elegye jellemzi az utcaképet. Az **újabb lakóterületek** egységes arculattal az 1980-as évektől kezdődően alakultak ki. Az **intézményi területek** a faluban elszórtan helyezkednek el. Karancsalja külterületén a természeti környezet és a mezőgazdasági területek látványa a meghatározó, a keleti határban kialakított zártkertek művelését felhagyták, a természet lassan visszahódítja ezt a területet. A település határában, a lakóterületekhez közvetlenül kapcsolódva és azoktól távolabb **gazdasági területek** találunk.

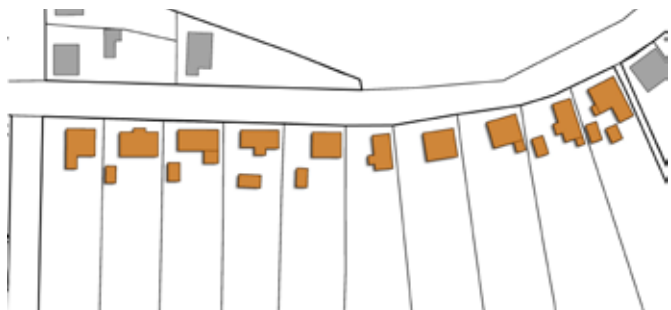
- Hagyományos beépítésű területek
- Újabb területek
- Átalakuló lakóterületek
- Intézményi területek
- Gazdasági területek
- Egyéb, beépítésre nem szánt területek

4. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA

Hagyományos beépítésű területek ●

A területen az egyes épületek részleteikben ugyan mutatnak eltérést, összességében mégis egységes képet alkotnak. A jellemzően oldalhatáron álló, földszintes, gyakran kiemelt lábazatú, szuterénnel épült, magas tetős, részben egytraktusos, többségében kétraktusos lakóházak a hagyományos magyar falu arculatát tükrözik. A hegyoldalba épült lakóházakat a terepviszonyokhoz igazodva alakították ki. A nyeregtetős hosszúházak és a később épült sátortetős, vagy manzárddal fedett épületek harmonikus elegye biztosítja, hogy mindig legyen a tekintetnek újabb felfedeznivalója.

4. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA

● Újabb lakóterületek

Elsősorban a falu Karancslapujtó és Salgótarján felőli határában, illetve a belterülethez déli irányból csatlakozva jöttek létre újabb beépítésű területek. Az épületekre az utcával párhuzamos irányú tetőgerinc a jellemző, de bizonyos utcaszakaszokon utcára merőleges tetőgerinc is megjelenik. Az újabb lakóházak sokat merítenek a falu más részein látható építészeti elemekből, a nagyobb homlokzati felületen azonban máshol ismeretlen részletek megjelenését is megengedik. A településen csak itt látható loggia és garázskapu az utcai homlokzaton.

4. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA

Átalakuló területek ●

Az átalakuló területekre a különböző építészeti korszakokban épült házak változatossága jellemző. Az utcaképben épp úgy megjelenik a század közepén épült népi lakóház, mint a manzárddal fedett kockaház, a 80-as évekre jellemző tömegek, illetve a napjainkban divatos építészeti elemek. Karancsalja ezen területein a folyamatos megújulás eredményeként hosszabb távon a teljes arculatváltás várható, az újabb lakóterületekhez csatlakozva növelik majd a korszerűen beépített területeket.

4. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA

● Intézmények

Karancsalja intézmény-épületeinek jelentősebb része az alapvető karakterjegyek, az alkalmazott formavilág, a színek, az anyagok tekintetében megegyezik az újabb beépítésű területek épületeivel. A magas tetős épületek alapterülete - funkciójukból adódóan - valamivel nagyobb. Jellemző, hogy hosszabbik homlokzatukkal néznek az utca felé. A községháza földszintes épületén kívül általános iskola, óvoda, orvosi rendelő, napközi, könyvtár, gyógyszertár és sportpálya is működik a település központi részén, a Kis-Dobroda patak partján.

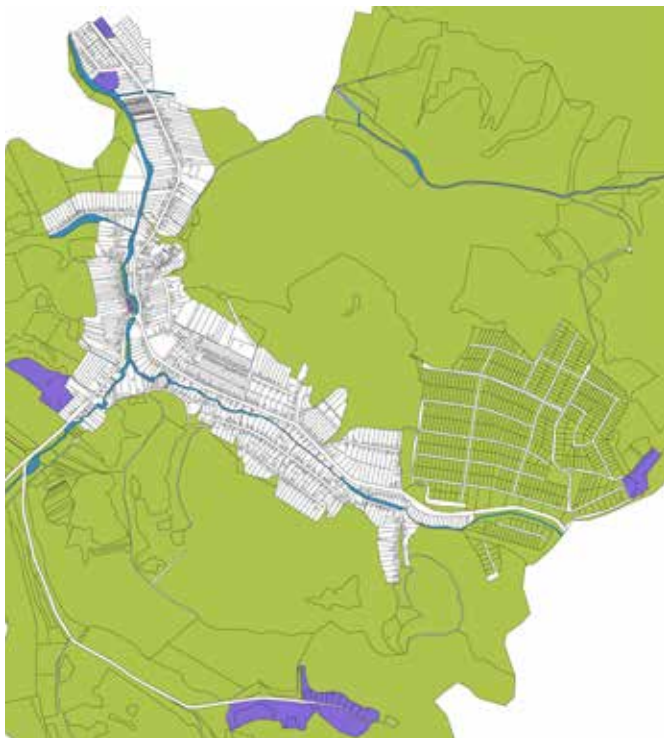

4. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA

Gazdasági területek ●

Karancsalja beépített területéhez kapcsolódva az üzemi mezőgazdaság épületei képeznek átmenetet a lakóterületek és a mezőgazdasági művelés alatt álló külterületek között. A szabadon álló, nagy alapterületű, magas tetős épületek biztosítják a növénytermesztéshez szükséges infrastruktúrát. A település déli részén, a természeti környezetbe ágyazottan salakbánya működik. Karancslapujtó irányából a faluba érve bal kéz felől áramelosztó és szabályozó készülékeket gyártó cég modern gyárépülete fogad.

4. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA

● Egyéb, beépítésre nem szánt területek

Nógrád az ország legerdősültebb megyéje, az erdő a táj szerves része, a Karancs-hegység lankáin koszorúként övezi Karancsalját is. Az erdőterületek fenntartása ökológiai, klímavédelmi, de erdőgazdálkodási, turisztikai szempontból is fontos. A környező hegyekről, dombokról számos kisebb patak siet le a völgybe, melyek vize a falu északi részén a Kis-Dobroda-patakba ömlik. A természeti környezetet gondosan művelt mezők, tápláló legelők tagolják, a hegyoldalakat erdőterületek borítják.

5. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK – ÁLTALÁNOS ELVEK

Karancsalján a változatos, mégis egységes építészeti környezet megőrzendő érték. Az egyes településrészek karakterükben eltérnek egymástól, viszont sok szempontból azonos arculati elemek jellemzik. Számos olyan építészeti javaslat adható, amely a település egészére érvényesíthető, éppen ezért általános szintű ajánlásokat is megfogalmaz a kézikönyv, melyet minden Karancsalján építkezőnek javasolt figyelembe venni.

Őrizzük meg értékeinket! Ismerjük meg választott lakóhelyünk adottságait és ahhoz igazodva alakítsuk ki új lakókörnyezetünket! Ha régi házat vásárolunk, fontoljuk meg, milyen módon lehet megőrizni annak értékes elemeit!

5. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK – ÁLTALÁNOS ELVEK

Használjunk minőségi építőanyagokat! Kerüljük a természetes építőanyagokat imitáló „mű”anyagokat, burkolatokat. Részesítsük előnyben a településen hagyományosan használt építőanyagokat!

Ismerjük meg a környezet példás értékű épületeit!

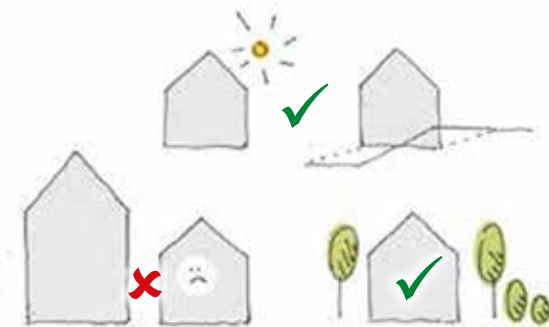
Fontos, hogy bízzunk meg építésszt, aki a saját igényeinket figyelembe véve, a környezethez illeszkedő házat tervez! Ismerjük meg a környezet házait és tervezőit!

Már telekvásárlás előtt tanácsos hozzáértő szakember segítségét kérni. Érdeemes a kiszemelt telek adottságait (beépítési lehetőségek, tájolás, stb.) még a megvásárlás előtt tisztázni, nehogy a tervezéskor derüljön ki, hogy az építető által megálmodott épületet csak erős kompromisszumok árán, vagy egyáltalán nem lehet megvalósítani.

Telepítés

- Vegyük figyelembe a telek adottságait, a terepviszonyokat!
- A saját és a szomszéd ingatlan bena pozására is figyeljünk! Legyünk tekintettel a szomszédos épületekre, ne károsítsuk azok használhatóságát!
- Vegyük figyelembe a meglévő növényzetet! Az épületet úgy helyezzük el, hogy a kert értékes növényzete megmaradjon!
- Vegyük figyelembe az utcában általánosan kialakult előkert és oldal kert méreteit és alkalmazkodjunk hozzá!

Kerüljük a túlbonyolított tömegeket, szerkezeteket!

5. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK – ÁLTALÁNOS ELVEK

Kerítések

Az építészeti arculatot az épületek mellett a kerítések is nagyban befolyásolják. A tömör kerítésekkel övezett utcák közlekedési csatornává válnak, az épületek elveszítik a közterülettel való kapcsolatukat. Azokban az utcákban, ahol az épületek előkerttel létesültek, az utcakép alakulásában elsődleges szerepe van a kerítéseknek, ezért körültekintően tervezzük meg a kerítést is!

- Kerüljük az áttört kerítések utólagos letakarását nádfonattal vagy műanyag hálóval, telepítsünk e célra növényzetet!
- Áttört, növényzettel kombinált kerítéseket létesítsünk!
- Az építési telkek közötti kerítés se legyen tömör, hogy összefüggő zöldfelület alakulhasson ki a tömbbelsőben!
- A kerítés és az épület anyag- és színhasználata legyen összhangban!
- Sem a közterületi kerítések, sem az építési telkek közötti kerítések magassága ne haladja meg az 1,5 métert!
- A közterület felől a tömör lábazat magassága legfeljebb 0,5 méter legyen!
- Az összefüggő tömör felületek mérete ne haladja meg a 2m²-t.
- A kapu minden esetben áttört legyen!

5. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK – ÁLTALÁNOS ELVEK

Lejtős terepen lépcsőzzük a kerítés lábazatát.

Lépcsőzetes kialakítású lábazatra telepített kerítésnél mindig az alacsonyabb szinten elhelyezett magasabb oszlop eredményez esztétikusabb - a sík terepen alkalmazotthoz hasonló - látványt.

Két sík szakasz közötti nagy szintkülönbség nagyon rövid lépcsőzetes kialakítású szakaszokkal hidalható át ízlésesen.

Gépkocsi elhelyezés lejtős terepen

A gépkocsik elhelyezését minden esetben telken belül kell megoldani, ami lejtős telek esetében, a telek 20%-ot meghaladó lejtése esetén, az utcaképre is jelentős hatással van.

A lejtős terep hegyfelőli oldalában, 20%-os lejtést meghaladó terep esetén, támfalgarázsban is megoldható a gépkocsi tárolása. Ebben az esetben a támfal vagy támfalgarázs tetején legfeljebb 1,0 m magas áttört kerítést építsünk!

Az egybefüggő garázs és támfal hossza ne haladja meg a 6 métert!

A lejtős terep völgy felőli oldalában lábakon álló kerti tető alkalmazható. A kerti tető előtti kapu áttört kivételben készüljön!

Lejtős terepen a kerítés lábazatát lépcsőzetesen építsük!

A 20%-nál nagyobb lejtés esetén a gépkocsi tárolás támfalgarázsban is megoldható!

5. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK – ÁLTALÁNOS ELVEK

Kertek

Karancsalján a kertek nagy része őrzi a hagyományos használatot, az előkertet díszkertként alakították ki, az épület mögötti tér veteményes, gyümölcsös, gyakori a szőlőlugasok látványa. Az állattartás hagyománya néhol megmaradt, találkozhatunk az udvarokban baromfival is.

Az újabb beépítésű területeken az előkert díszkertként, a telek egyéb részei gyümölcsösként, pihenőkertként való használata jellemző. Bizonyos utcaszakaszokon, a terepviszonyoknak köszönhetően teraszosan kialakított kertek, pincék jelennek meg a hegyoldalban.

5. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK – ÁLTALÁNOS ELVEK

Kertünk teremti meg a kapcsolatot a természettel, a pihenés, kikapcsolódás helyszíné. A növényfajok telepítése során azok igényeit, tűrőképességét és növekedési ütemüket is fontos szem előtt tartani.

Rendezett, rendszeresen fenntartott előkertünkkel jó benyomást kelthetünk, hozzájárulhatunk utcánk kedvezőbb megjelenéséhez! A kertek a természeti környezetünk részét képezik. Kertünkbe hagyományos, őshonos fajokat vagy azok faiskolai változatait válasszunk!

- Új épületünk tervezésekor, meglévő épületünk bővítésekor fokozottan ügyeljünk a meglévő fás szárú növényzet megóvására!
- Ne használjunk több burkolt felületet a feltétlenül szükségesnél!
- A fák ültetése mellett bokrok telepítésére is gondoljunk!
- Kerüljük a tömör, átláthatatlan, magas növényzet alkalmazását a telekhatár mentén!
- Ismerjük meg a környék jó példáival elöljáró kertjeit!

Fontosak a kertben növekvő fák, melyek biztosítják a kert és a ház természetes árnyékolását, élőhelyet biztosítanak, illetve gyümölcsfák esetén ellátják a tulajdonost saját terménnyel. Alakítsunk ki haszonkerti területet is, a történetileg kialakult zöldség- és gyümölcsfajokat alkalmazva!

Ültessünk gyümölcsfákat a kertünkben!

5. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK – ÁLTALÁNOS ELVEK

Ültessünk gyümölcsfákat a kertünkben!

Utcák, terek

Karancsalja közterületei a lakosság gondosságát, lakókörnyezetükre való igényességét tükrözik: a kertek részét képező előkertek élő és gondozott közterületi zöldsávval csatlakoznak az utcákhoz. A rendszeresen karbantartott, füvesített árkok különleges, természetközeli utcaképet biztosítanak.

- Az utak menti zöldsávokba ültessünk fákat, bokrokat, melyek tagolják az utca-képet, optikai védelmet nyújtanak!

A kedvező településkép egyik feltétele, hogy közterületeink rendezettek legyenek. A rendezettség érzetét segíti, ha a különböző felületeket (járda, út, zöldfelület) határozott vonalak, például szegélykövek választják el egymástól. Ezek a vonalas elemek vezetik a tekintetet és tagolják a közterületeket, ezért harmonikus kialakításukra kiemelt figyelmet kell fordítani. Elsődlegesen a közterületek minősége határozza meg a Karancsaljára látogatók településről kialakított képét.

5. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK – ÁLTALÁNOS ELVEK

Karancsalján a fából készült utcabútorok jellemzőek.

A településen a tájékozódást segítő táblák, játszótéri eszközök, padok, hidak fából készültek, hasonló stílusúak, mely egységessé teszi a településképet.

- A környezet arculatához illeszkedő közterületi tájékoztató- és információs táblák, utcabútorok és egyéb köztárgyak létesüljenek!

A közterületek karakterét erősítik az igényes, egyedi részletek, melyek barátságossá, élettel telivé teszik az utcákat.

- Kerüljük a szemmagasságban takaró növényzet alkalmazását, különösen az útkereszteződésekben.

5. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK – ÁLTALÁNOS ELVEK

Telepítsünk új fasorokat, azonos fafajtákat alkalmazva!

Őrizzük meg és ápoljuk a meglévő fasorokat!

Fasorok

A fasorok kiemelik a település fő útvonalait, irányítják a tekintetet.

A fasorok kialakításakor ügyeljünk arra, hogy a megfelelő távolságra ültessük őket, figyelembe véve végleges méretüket.

Olyan fajokat válasszunk, amelyek nem nőnek bele a felsővezetékbe, egyéb közművezetékbe és az út fölé, akadályozva a biztonságos közlekedést és a közművek üzemeltetését.

A fajták helyes megválasztásával és ültetésével elkerülhető a csonkolással kialakult fák csúnya látványa.

Ne ültessünk invazív fajokat (amerikai kőris, nyugati ostorfa, mirigyes bálványfa, keskenylevelű ezüstfa, zöld juhar, kései meggy, fehér akác stb).

Kedvező, ha egy utcaszakaszon a telepített fasor egyedei azonos fajkból állnak.

5. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK – ÁLTALÁNOS ELVEK

Közösségi zöldfelületek

A közösségi zöldfelületek kialakításakor is a település arculatához való igazodást kell szem előtt tartani. Fontos a természetes anyag- és színhasználat. A burkolt felületek arányát minél alacsonyabban kell tartani. Fontos, hogy megfelelő kikapcsolódási színteret biztosítsunk nem csak gyermekeinknek, hanem minden korosztály számára, ezért a közösségi zöldfelületeket érdemes úgy berendezni, hogy az minden itt lakónak lehetőséget biztosítson a kellemes időtöltésre. Vigyázzunk a közterületi berendezéseinkre, hogy sokáig élvezhessük azokat!

6. RÉSZLETES ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK

A részletes építészeti útmutató eltérő karakterű területenként tartalmaz ajánlásokat a telepítés, az előkerti méretek, a magasság, a színek, a tetők, a nyílászárók és a homlokzatképzés vonatkozásában. Az átalakuló területekre az újabb beépítésű területekkel azonos ajánlásokat fogalmaz meg a Kézikönyv, hiszen a község ezen részein hosszú távon teljes megújulás várható.

Hagyományos beépítésű területek ●

Igazodjunk a már kialakult előkerti méretekhez!

Telepítés

A lakóházak telepítése jellemzően oldalhatáron álló. Az épületek általában a keskenyebb homlokzatukkal néznek az utca felé. Az előkertek mérete egy-egy utcában, illetve utcaszakaszon egységes. Az utcaképet az épületek elhelyezkedése alapvetően meghatározza, az épületállomány változatossága ellenére a telepítés utcánként általában azonos és az egységes előkerttel rendelkező épületek sora rendezettséget mutat.

- Az előkert vonalával illeszkedjünk az utcában általánosan kialakulthoz!

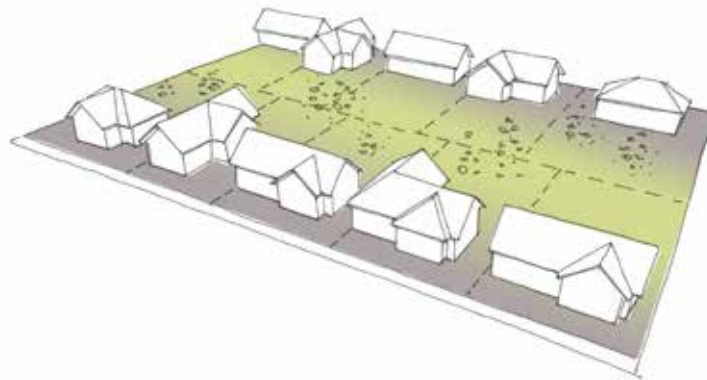
6. RÉSZLETES ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK

● Hagyományos beépítésű területek

Épületünket úgy helyezzük el, hogy egybefüggő zöldfelület alakulhasson ki a telken! Az utcaképet és az udvarunk hangulatát a melléképületek, kiszolgáló épületek megjelenése is jelentősen befolyásolja. A melléképületek jellemzően a főépületek mögött állnak. Anyaghasználatukkal, tetőformájukkal igazodjanak a főépülethez! A melléképületek tetőhajlásszöge a főépületével megegyező legyen!

Törekedjünk rá, hogy a telkek végében összeérő kerteket ne tagolja építmény!

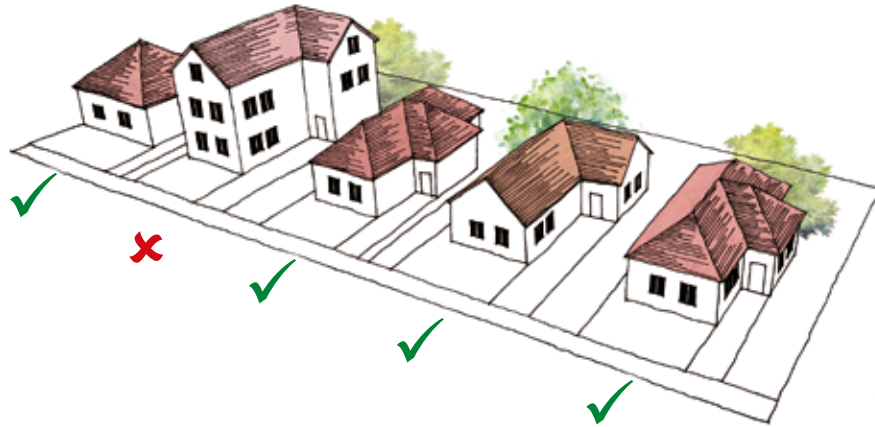
A melléképületek, melléképítmények megjelenése igazodjon a főépület tömegéhez!

6. RÉSZLETES ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK

Hagyományos beépítésű területek ●

Igazodjunk a meglévő épületek magasságához!

Magasság, szélesség

Karancsalja hagyományos beépítésű területein a családi házak földszintesek, magasföldszintesek, esetenként tetőtér beépítések, vagy kétszintesek. Az egységes arculathoz és a nyugodt utcaképhez az épületek közel azonos magassága járul hozzá .

- Ne építsünk a környező beépítéstől jelentősen eltérő magasságú épületeket!
- A meglévő épületekhez igazodó magasságig építkezzünk!
- Az új épületek szélességi mérete igazodjon a meglévőkhöz!

6. RÉSZLETES ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK

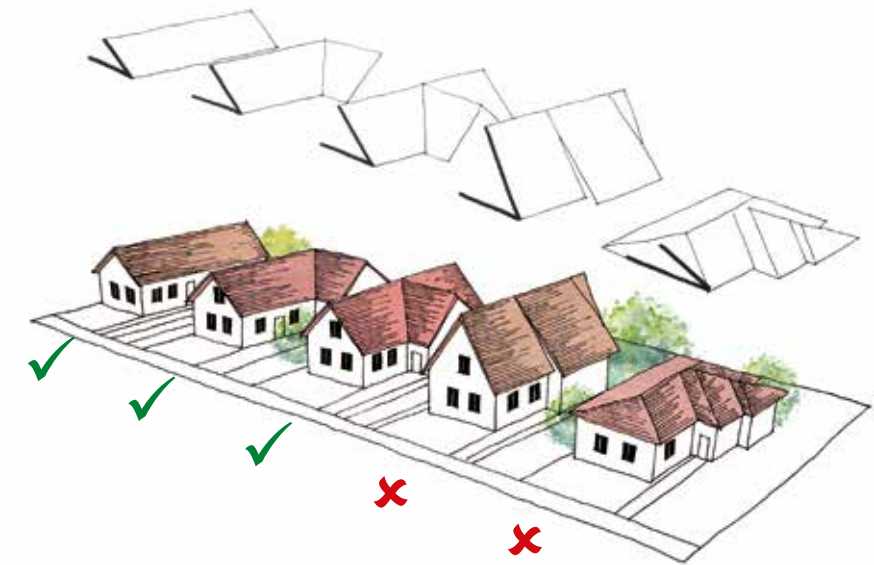
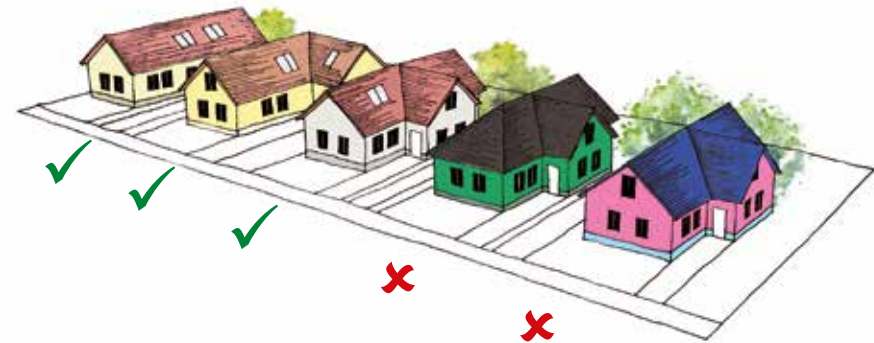
● Hagományos beépítésű területek

Színek

Az utcaképet az épületek színezése is jelentősen befolyásolja. Az eltérő, illetve élénk színek nyugtalan érzetet keltenek, míg a föld színei harmóniát sugallnak.

A környezethez való illeszkedés érdekében a fehér, szürkével tört fehér, világos okker árnyalatai, homok- és agyagszín, tégl- és terrakotta vörös színek, illetve természetes építőanyagok esetén azok természetes színei javasoltak.

Igazodjunk a meglévő épületek magasságához!

Tetők

Egy utca nyugodt hangulatát a tetőformák hasonlósága is befolyásolja. Karancsalja hagyományosan beépült területein a nyereg-, manzárd- és sátoztetős épületek jellemzik az utcaképet.

- Új épület építéskor a környezethez illeszkedő tetőformát és tetőhajlásszöget válasszunk, az utcában jellemző gerincirányt alkalmazzunk.
- Felújításnál őrizzük meg az eredeti magas tetős épület tetőformáját. A több egységre tagolt épület egyes részeinek tetőhajlásszöge legyen azonos.
- Tetőfedésünk természetes anyagból készüljön, ne alkalmazzunk műanyag hullámlemez, alumínium trapézlemez, hullámpala fedést, ipari jellegű előre gyártott fémlemez fedő rendszert.

6. RÉSZLETES ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK

Hagyományos beépítésű területek ●

Nyílászárók

A nyílászárók igényes kialakítása döntő befolyással van házunk megjelenésére. Fontosak a jó arányok, az igényes anyaghasználat és az árnyékolás esztétikus megoldása. A hagyományosan beépült területeken kerüljük a nagyméretű, osztás nélküli ablakok használatát. Bátran alkalmazzunk zsalugátert tradicionális formában vagy újragondolva, az épület karakteréhez illeszkedően.

- A külső tokos redőnyök alkalmazása a régi, hagyományos ablakok esetében különösen kerülendő.
- Javasolt a faanyagú, hagyományos osztású nyílászárók beépítése, a meglévők felújítása és megőrzése.
- A hagyományos területeken, tetőtér beépítése esetén használjunk ormfali ablakokat, tetősík ablakot!

6. RÉSZLETES ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK

● Hagyományos beépítésű területek

A természetes anyagok és a szépen megmunkált részletek harmóniát tükröznek.

Homlokzatképzés

Karancsalján a legkorábban épült lakóházak homlokzata vakolt, meszelt. A múlt század közepén épületdíszek jelentek meg, elsősorban az utcai homlokzatokon. A homlokzatképzésben jellemző volt az ablakokat kiemelő homlokzattagolás. Régi épületek felújítása esetén javasolt a homlokzat tagolások megtartása!

Részletek

A történelmi épületek részletgazdagsága, megmunkáltsága az igényesség mintái. Megőrzésük közös érdek.

Az előkertekben is találhatunk aprólékosan megmunkált, részletekben gazdag kiegészítőket.

6. RÉSZLETES ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK

Újabb és átalakuló lakóterületek ● ●

Az épületet a meglévőkhöz igazodva helyezzük el!

Telepítés

Karancsalján az újabb és az átalakuló lakóterületeken az épületek oldalhatáron állnak, jellemzően a szomszédos, hagyományos beépítésű településrészekhez igazodva.

- ● Új házak építésénél az újabb beépítésekhez igazodó telepítésre kell törekedni!
- ● Az előkert méretének meghatározásánál igazodjunk a környezethez!

Magasság, szélesség

A családi házak kétszintesek, kéttraktusosak. A lakóházak második szintjén gyakori a loggia kialakítása. Az arculathoz és a nyugodt utcaképhez az épületek közel azonos magassága hozzájárul.

- ● Az új épületek magassága ne térjen el a településrészen megszokottól!

Az utcában jellemző épületmagasságot tekintsük irányadónak!

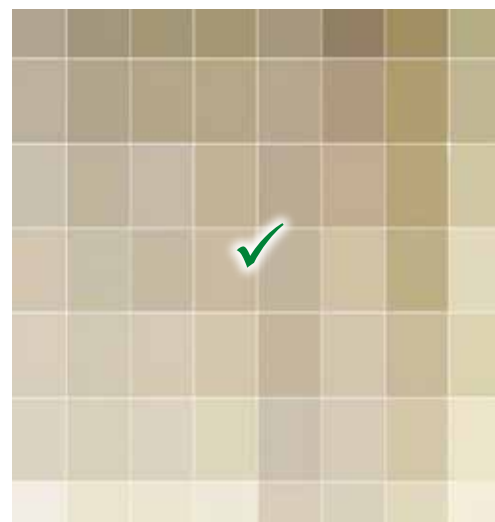
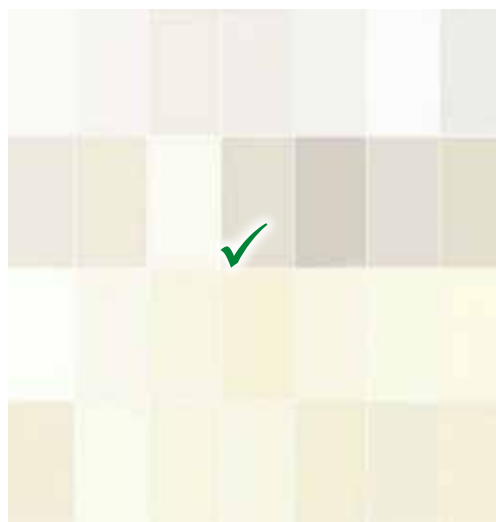
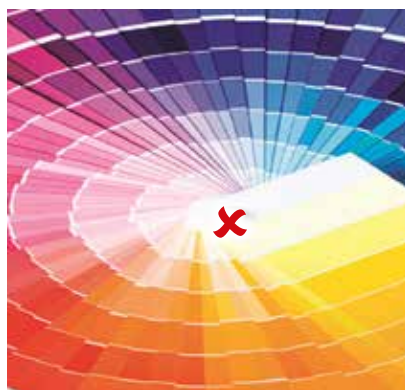
6. RÉSZLETES ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK

● ● Újabb és átalakuló lakóterületek

Homlokzatképzés, színezés, anyagok

Az új építésű lakóházak homlokzata vakolt. Az alkalmazott színvilág változatos, esetenként fa díszítések jelennek meg az oromzaton. A környezethez való illeszkedés érdekében a fehér, tört fehér, a homok- és agyag szín, a tégl- és terrakotta vörös színek, a pasztell földszínek, valamint természetes építőanyagok esetén azok természetes színei javasoltak.

Kerüljük a harsány, élénk és a nagyon sötét színeket a homlokzat színezésekor!

6. RÉSZLETES ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK

Újabb és átalakuló lakóterületek ● ●

Tetők

Az újabb családi házas lakóterületen az épületek nyeregtetős, a tetőgerinc iránya jellemzően az utcával párhuzamos. A terület karakterét jelentősen befolyásolja, hogy kizárólag magas tetős épületek létesültek, ezért lapos tetős épületet ne építsünk! index

A tetőfedést hagyományos anyagokból építsük!

Egyszerű tetőformát válasszunk!

6. RÉSZLETES ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK

● ● Újabb és átalakuló lakóterületek

Nyílászárók

A nyílászárók igényes kialakítása döntő befolyással van házunk megjelenésére. Fontosak a jó arányok, az igényes anyaghasználat és az árnyékolás esztétikus megoldása.

A faanyagú nyílászárók alkalmazása javasolt!

Tetőtér beépítés

Maradjunk meg az egyszerű tetőformáknál.

Tetőtér beépítésekor is használjunk esztétikus megoldásokat!

Építsünk oromfalba épített, vagy tetősík ablakokat!

Felépítmények helyett alkalmazzunk tetősík ablakokat!

6. RÉSZLETES ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK

Intézményi területek ●

Az intézményi épületek tömege arányosan igazodjon a lakóépületekéhez!

A hagyományosan szabadon álló, az utcára a hosszabbik homlokzatukkal néző intézményi épületek hangsúlyos elemei a településképeknek.

- Az intézményi épületek magassága igazodjon a szomszédos lakóterületekéhez.

6. RÉSZLETES ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK

● Intézményi területek

A homlokzatok esetében uralkodó a fehér és világos pasztellszínek alkalmazása, vakolt textúrával. A tetőfedés döntően cserép.

- A homlokzatfelújításakor a fehér és a világos pasztellszínek alkalmazása javasolt
- A természetes, az égetett cserép színére hasonló anyagok alkalmazása javasolt a tetőfedések megújításakor.

Az intézmények telkein a lakosságot szolgáló zöldterületek alakíthatók ki.

Az intézménykertekben használjunk a településen megszokott stílusú kültéri eszközöket!

6. RÉSZLETES ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK

Gazdasági területek ●

A gazdasági területek létesítményei földszintes, nyeregtetős épületek, épületegyüttesek. Jellemző rájuk az egyszerűség, funkcionalitás.

- Törekedjünk arra, hogy az új épületeket a beépített területek, a települést feltáró utak közelében helyezzük el.
- Az épületek tömege ne legyen hivalkodó!
- Gondoskodjunk az épületek tájba illesztéséről!

Homlokzatok, színek

A homlokzati színek közt a fehér és a világos pasztellszínek alkalmazása javasolt!

Használjuk a föld színeit, és természetes anyagokat. A rikító, túl magas, kirívó épületek, színes fémlemezfedés alkalmazása nem illik a tájképbe.

Kerítés

A falazott kerítés egy rövid szakaszon elfogadható, takarást biztosítva az esetlegesen az udvaron tárolt anyagoknak.

A tömör szakaszokon alkalmazzunk az épülettel egységes megjelenésű, vakolt kerítéseket. A tömör kerítéseket futtassuk be növényzettel!

6. RÉSZLETES ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK

● Egyéb, beépítésre nem szánt területek

A természetközeli területek, az erdő és mezőgazdasági területek megőrzése valamint a látványvédelem kiemelt fontosságú, ezért a természetes és művi tájjelelmeket a történeti és táji hagyományokhoz igazodóan kell megőrizni, illetve kialakítani. Védett természeti környezetben nem támogatható az épület elhelyezés, ez rendjén való, hisz így őrizhetjük meg a táj értékeit. Ahol mégis lehetőség nyílik épület elhelyezésére, ott a tervezés gondos odafigyelést, mérlegelést igényel.

Kiemelt figyelmet kell fordítani az épületek tájba illesztésére!

7. MAI JÓ PÉLDÁK BEMUTATÁSA

Felújított lakóház a Rákóczi úton

A fa oromzatos lakóház építészeti részleteivel, anyaghasználatával és homlokzatszínezésével idézi a népi lakóépületek hagyományos formáját. Az oromzat és a zsalugáterek egységes színe határozottan tagolja a festett homlokzatot, a tető - őrizve a hagyományokat - cserépfedést kapott.

7. MAI JÓ PÉLDÁK BEMUTATÁSA

Új lakóépület a Béke úton

A tetőtér beépítésű lakóház formavilága a hagyományos oromfalas épületek arányait megtartva épült. A ház lábazata és a telket körülvevő kerítéslábazat anyaghasználatában egységes. A cserépfedéssel borított nyeregtetőn át tetősík ablakok biztosítják a természetes megvilágítást a felső szinten. A világos homlokzat és a kőből épített lábazat természetes hatást kelt. Kertje szépen gondozott, a melléképítmények anyaghasználata igazodik a főépületéhez.

7. MAI JÓ PÉLDÁK BEMUTATÁSA

Új lakóépület a Vízmuú úton

A fehér homlokzatú lakóház a vízmuú szomszédságában épült. A jó arányokat betartó ház ablakai fából készültek, az árnyékolást zsalugáterekkel oldották meg. Tetősík ablakokon át jut be a természetes fény a felső szinten kialakított lakóterekbe. A bejáratot tornác védi az időjárás viszontagságaitól. A kissé vadregényes kertben gémeskutat használnak, a kerítés egyszerű, fából készült.

7. MAI JÓ PÉLDÁK BEMUTATÁSA

Felújított lakóépület Karancsalján

A lakóház homlokzatán, tetején és a kerti építményeken megjelenő színek harmonizálnak, az ismétlődő árnyalatok egységessé teszik megjelenését.

7. MAI JÓ PÉLDÁK BEMUTATÁSA

Felújított lakóépületek Ipolytarnócon

A felújított lakóház homlokzata és tetőhéjalása színben harmonizál a lábazzal. Anyaghasználatában az Ipolytarnóra hagyományosan jellemző megoldások jelennek meg, az ápolott kertet betonlábazatos kerítés választja el a rendben tartott közterülettől.

9. KÉPJEGYZÉK

CÍMLAP

Völgyzugoly Műhely Kft.
Lőrinczyné Zelinka Szilvia

TÉRKÉPEK

Völgyzugoly Műhely Kft.
Lőrinczy Ádám

RAJZOK, ÁBRÁK

Völgyzugoly Műhely Kft.
Lőrinczyné Zelinka Szilvia

1. BEVEZETŐ

- 1 <http://www.karancsalja.hu/>
- 2 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 3 Lőrinczyné Zelinka Szilvia

2. KARANCSALJA BEMUTATÁSA

- 4 <http://www.karancsalja.hu/>
- 5 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 6 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 7 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 8 Lőrinczyné Zelinka Szilvia

3. ÖRÖKSÉGÜNK

- 9 www.mapire.hu
- 10 www.mapire.hu
- 11 www.mapire.hu
- 12 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 13 Lőrinczyné Zelinka Szilvia

4. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

- 14 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 15 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 16 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 17 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 18 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 19 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 20 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 21 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 22 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 23 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 24 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 25 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 26 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 27 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 28 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 29 Lőrinczyné Zelinka Szilvia

- 30 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 31 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 32 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 33 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 34 Lőrinczyné Zelinka Szilvia

5. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK - ÁLTALÁNOS ELVEK

- 35 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 36 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 37 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 38 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 39 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 40 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 41 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 42 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 43 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 44 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 45 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 46 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 47 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 48 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 49 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 50 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 51 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 52 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 53 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 54 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 55 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 56 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 57 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 58 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 59 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 60 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 61 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 62 Lőrinczyné Zelinka Szilvia

- 63 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 64 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 65 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 66 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 67 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 68 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 69 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 70 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 71 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 72 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 73 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 74 Lőrinczyné Zelinka Szilvia
- 75 Lőrinczyné Zelinka Szilvia

6. RÉSZLETES ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK

- 76 Lőrinczy Ádám
- 77 Lőrinczy Ádám
- 78 Lőrinczy Ádám
- 79 Lőrinczy Ádám
- 80 Lőrinczy Ádám
- 81 Lőrinczy Ádám
- 82 Lőrinczy Ádám
- 83 Lőrinczy Ádám
- 84 Lőrinczy Ádám
- 85 Lőrinczy Ádám
- 86 Lőrinczy Ádám
- 87 Lőrinczy Ádám
- 88 Lőrinczy Ádám
- 89 Lőrinczy Ádám
- 90 Lőrinczy Ádám
- 91 Lőrinczy Ádám
- 92 Lőrinczy Ádám
- 93 Lőrinczy Ádám
- 94 Lőrinczy Ádám
- 95 Lőrinczy Ádám
- 96 Lőrinczy Ádám

A dokumentumban az ábrák számozását lásd a lap alján: „Index”. Az ábrák számozása balról jobbra, fentről lefelé történik.

97 Lőrinczy Ádám
98 Lőrinczy Ádám
99 Lőrinczy Ádám
100 Lőrinczy Ádám
101 Lőrinczy Ádám
102 Lőrinczy Ádám
103 Lőrinczy Ádám
104 Lőrinczy Ádám
105 Lőrinczy Ádám
106 Lőrinczy Ádám
107 Lőrinczy Ádám
108 Lőrinczy Ádám
109 Lőrinczy Ádám
110 Lőrinczy Ádám
111 Lőrinczy Ádám
112 Lőrinczy Ádám
113 Lőrinczy Ádám
114 Lőrinczy Ádám
115 Lőrinczy Ádám
116 Lőrinczy Ádám
117 Lőrinczy Ádám
118 Lőrinczy Ádám
119 Lőrinczy Ádám
120 Lőrinczy Ádám
121 Lőrinczy Ádám
122 Lőrinczy Ádám
123 Lőrinczy Ádám
124 Lőrinczy Ádám
125 www.agraragazat.hu
126 Lőrinczy Ádám
127 Lőrinczy Ádám
128 Lőrinczy Ádám
129 Lőrinczy Ádám
130 Lőrinczy Ádám
131 Lőrinczy Ádám

7. JÓ PÉLDÁK BEMUTATÁSA

132 Lőrinczy Ádám
133 Lőrinczy Ádám
134 Lőrinczy Ádám
135 Lőrinczy Ádám
136 Lőrinczy Ádám
137 Lőrinczy Ádám
138 Vass Attila
139 Lőrinczy Ádám
140 Lőrinczy Ádám
141 Lőrinczy Ádám
142 Lőrinczy Ádám
143 Lőrinczy Ádám
144 Lőrinczy Ádám
145 Lőrinczy Ádám
146 Lőrinczy Ádám
147 Lőrinczy Ádám
148 Lőrinczy Ádám
149 Lőrinczy Ádám
150 Lőrinczy Ádám
151 Lőrinczy Ádám
152 Lőrinczy Ádám

MEGBÍZÓ

Karancsalja Község Önkormányzata
Sulyok Oszkár Jánosné polgármester
Kenyeres István főépítész
3181 Karancsalja, Rákóczi út 174.
Tel.: 06-32/445-445

SZERZŐK

Völgyzugoly Műhely Kft.
2083 Solymár, Bimbó u. 20.
Tel.: 1-439-0491, 70-938-3224, 20-913-8575,

Ferik Tünde – okl. építésmérnök,
településrendező vezető tervező

Kéthelyi Márton – okl. tájépítésmérnök

Lőrinczyné Zelinka Szilvia – okl. településmérnök

Lőrinczy Ádám – okl. településmérnök

MUNKATÁRSAK

Grafikai szerkesztés: Székely István

© Minden jog fenntartva!

VZM 1439/17